

**PSYCHODIAGNOSTIKA DĚTÍ, MLÁDEŽE A RODINY
PSY403**

PREZENČNÍ STUDIUM

Fakulta sociálních studií MU
2014

PSYCHODIAGNOSTIKA DĚTÍ, MLÁDEŽE A RODINY

Základní charakteristika:

Kurz je realizován v jarním semestru. Cílem kurzu je seznámit studenty se základy psychologické diagnostiky dětí, adolescentů a rodiny. Důraz bude kladen na proces hodnocení dítěte, volbu vhodných metod v diagnostické situaci a sepsání diagnostického nálezu. Způsoby tvorby diagnózy a klinické rozhodování bude rámcem úvah o užití diagnostického instrumentária. Reference o konkrétních a v praxi nejčastěji používaných diagnostických metodách budou spojovány s širším kontextem nejenom diagnostickým, ale i vývojovým a psychopatologickým. Absolvent kurzu by měl umět zvolit vhodné diagnostické metody, s jejichž pomocí by dokázal identifikovat obraz a etiopatogenezi problému dítěte.

Určeno:

Kurz je určen studentům magisterského studia psychologie.

Garant kurzu:

Prof. PhDr. Ivo Čermák, CSc.

Kontaktní osoba:

Mgr. Zuzana Masopustová, Ph.D.
e-mail: zuzana.masopustova@fss.muni.cz
konzultace: středa 10:00 – 11:00

Vyučující:

Mgr. Ondřej Bouša
e-mail: bousa@mail.muni.cz

Mgr. Hynek Cígler
e-mail: hynek.cigler@mail.muni.cz

Prof. PhDr. Ivo Čermák, CSc.
e-mail: cermak@psu.cas.cz

Mgr. Zuzana Masopustová, Ph.D.
e-mail: zuzana.masopustova@fss.muni.cz

Mgr. Barbora Nohavicová
420076@mail.muni.cz

Mgr. Gabriela Seidlová Málková, Ph.D.

MUDr. Jana Schmidtová
jana.schmidtova@seznam.cz

PhDr. Daniela Sobotková, CSc.

doc. PhDr. Irena Sobotková, CSc.

Mgr. Jan Širůček, Ph.D.
13410@mail.muni.cz

Konzultace:

Jakoukoli otázku z oblasti dětské psychodiagnostiky můžete konzultovat s kterýmkoli z výše uvedených vyučujících.

Obsahové a časové rozvržení kurzu

Přednáška (dále P) se koná vždy v sudé pondělí 13:30 – 15:00 v posluchárně P24 (první přednáška 17. 2. 2014)

Přednášky: 17.2.; 3.3.; 17.3.; 31.3.; 14.4.; 28.4.; 12.5.

Semináře (dále S) jsou dělené na dvě skupiny (do seminárních skupin je nutné se přihlásit nejpozději do 22.2.2014:

SA každé liché pondělí 13:30-15:00 v učebně P24 (první seminář 24.2.2014)

SB každé liché pondělí 15:15-16:45 v učebně P24 (první seminář 24.2.2014)

Do seminárních skupin se přihlašujte v ISu.

PŘEDNÁŠKY			
17. 2.	P1	Čermák	Základní principy psychologické diagnostiky
3. 3.	P2	Čermák	Rozhovor a pozorování
17.3.	P3	Širůček	Diagnostika inteligence a rozumových schopností
31.3.	P4	Sobotková, D.	Diagnostika raného vývoje
14.4.	P5	Čermák	Projektivní metody
28.4.	P6	Masopustová	Specifické syndromy a symptomy – ADHD, PAS, úzkostnost, depresivita
12.5.	P7	Sobotková, I.	Kontext rodinného prostředí v diagnostice dětí
SEMINÁŘE			
24.2.	S1A, S1B	Bouša	Zpráva z vyšetření
10.3.	S2A, S2B	Cígler, Masopustová	Leertest voor Etnische Minderheden a Boehmové test, zadání závěrečné seminární práce
24.3.	S3A, S3B	Nohavicová	Praktické ukázky administrace metod vyšetření rozumových schopností
7.4.	S4A, S4B	Seidlová Málková	Diagnostika řečových schopností
5.5.	S5A, S5B	Schmidtová	Diagnostika PAS – ukázky metod, kazuistiky

Účast na přednáškách

Ačkoliv podle stávajícího Studijního řádu MU není účast na přednáškách povinná, pro zdárné zvládnutí témat PSY403 a pro dobrou přípravu na zkoušku je účast na přednáškách velmi důležitá. Témata probíraná na přednáškách jsou nedílnou součástí zkoušky, průběžným studiem si tedy usnadníte přípravu na závěrečnou zkoušku. Účast na všech přednáškách bude ohodnocena **bonusem 5 bodů** (tyto body nejsou podmínkou k získání zápočtu, ale mohou studentům pomoci k získání lepší známky).

Literatura

Základní texty:

Svoboda, M., Krejčířová, D., Vágnerová, M. (2001). Psychodiagnostika dětí a dospívajících. Praha: Portál

Vágnerová, M., Klégrová, J. (2008). Poradenská psychologická diagnostika dětí a dospívajících. Praha: Nakladatelství Karolinum.

+ literatura uvedená u jednotlivých přednášek nebo seminářů, případně ve studijních materiálech v IS

Další doporučená literatura ke studiu:

Davidov, R. (2001). Kresba jako nástroj poznání dítěte. Praha: Portál,

Hort, V., Hrdlička, M., Kocourková, J., Malá, E. (Ed). (2000). Dětská a adolescentní psychiatrie. Praha: Portál

Elliot, J., Place, M. (2002). Dítě v nesnázích. Prevence, příčiny, terapie. Praha: Grada

Koluchová, J., Morávek, S. (1991). Psychologická diagnostika dětí a mládeže. Olomouc: Filozofická fakulta UP.

Lechta, V. (2002). Symptomatické poruchy řeči u dětí. Praha: Portál

Mezinárodní klasifikace nemocí 10. revize. Duševní poruchy a poruchy chování (popisy klinických příznaků a diagnostická vodítka). (2000). Geneva, Praha: WHO, Psychiatrické centrum

Říčan, P., Krejčířová, D. a kol. (2006). Dětská klinická psychologie. Praha: Grada

Říčan, P., Ženatý, J. (1988). K teorii a praxi projektivních technik. Bratislava: Psychodiagnostické a didaktické testy.

Sobotková, I. (2001). Psychologie rodiny. Praha: Portál.

Standardy pro pedagogické a psychologické testování (2001). Praha: Testcentrum

Urbánek, T., Denglerová, D., Širůček, J. (2011). Psychometrika. Měření v psychologii. Praha: Portál

Šípek, J. (2000). Projektivní metody. Praha: ISV nakladatelství

Švancara, J. (Ed). (1980). Diagnostika psychického vývoje. Praha: Avicenum

<http://www.psychodiagnostika.cz/>

K zamyšlení

Gould, S.J. (1995). Jak neměřit člověka. Praha: Nakladatelství Lidové noviny

Antidiagnostické argumenty Kennetha Gergena lze nalézt na internetu:

<http://www.swarthmore.edu/SocSci/kgergen1/Psychodiagnosics/index.html>

Tematické okruhy - přednášky

Sledujte studijní materiály v IS, kam bude průběžně umístována další studijní literatura. Studijní materiály v IS jsou nedílnou součástí povinné literatury kurzu PSY403.

P1: Základní principy psychologické diagnostiky

přednášející: Prof. PhDr. Ivo Čermák, CSc.

kognice, behaviorismus, ekletický či integrativní přístup, diagnostika ve vztahu k intervenci či řešení problému, etické souvislosti, objektivita, kvantitativní a kvalitativní údaje, druhy diagnostických pomůcek

P2: Rozhovor a pozorování

přednášející: Prof. PhDr. Ivo Čermák, CSc.

P3: Diagnostika inteligence a rozumových schopností

přednášející: Mgr. Jan Širůček, Ph.D.

povinná literatura k tématu:

Masters Glidden, L. (Ed.) (2007). International Review of Research in Mental Retardation, vol. 35: Handbook of Assessment in Persons with Intellectual Disability. USA: Elsevier.

Matson, J. L. (Ed.) (2007). Handbook of Assessment in Persons with Intellectual Disability.

International Review of Research in Mental Retardation, vol. 34. Amsterdam: Elsevier.

Krejčířová, D. (2001). Poruchy inteligence. In: Svoboda, M. (Ed.), Krejčířová, D., Vágnerová, M., Psychodiagnostika dětí a dospívajících. Praha: Portál, s. 400-413.

Horáček, J., Švestka, J. (2004). Poruchy intelektu. In: Höschl, C., Libiger, J., Švestka, J. (Eds.), Psychiatrie. Praha: Tigis, s. 308-313.

MKN 10

DSM 5

P4: Diagnostika raného vývoje – Daniela Sobotková

přednášející: PhDr. Daniela Sobotková, CSc.

Studenti budou na přednášce seznámeni s problematikou diagnostiky raného vývoje. Na přednášce získají základní přehled o metodách a postupech užívaných k diagnostice raného vývoje v ČR. Pozornost bude věnována zejména vyšetření kojenců pomocí Vývojové škály Baylejové.

povinná literatura k tématu:

Skovgaard, A. M., Houmann, T., Landorph, S. L., & Christiansen, E. (2004). Assessment and classification of psychopathology in epidemiological research of children 0-3 years of age: a review of the literature. *European Child & Adolescent Psychiatry*, 13(6), 337-46. 10.1007/s00787-004-0393-z

Sobotková, D., & Dittrichová, J. (2013). Psychický vývoj kojenců a batolat: vývojové problémy a poruchy v raném věku – II. *Pediatric pro praxi*, 14(5). 280-283.

P5: Projektivní metody – Ivo Čermák

přednášející: Prof. PhDr. Ivo Čermák, CSc.

doplňková literatura k tématu:

Davidov, R. (2001). Kresba jako nástroj poznání dítěte. Praha: Portál.

P6: Specifické syndromy a symptomy – ADHD, PAS, úzkostnost, depresivita

přednášející: Mgr. Zuzana Masopustová, Ph.D.

DSMV

MKN-10

P7: Kontext rodinného prostředí v diagnostice dětí

přednášející: doc. PhDr. Irena Sobotková, CSc.

Účast na seminářích

Aktivní účast na seminářích je podmínkou k získání zápočtu. Povolena je jedna neúčast.

Příprava na semináře

Studenti se na každý seminář připravují dle pokynů uvedených v sylabu případně dle pokynů zasláných hromadným e-mailem od vyučujících. Doporučujeme, aby studenti pravidelně četli svou e-mailovou poštu v IS a nahlíželi do studijních materiálů, pokyny ke kurzu mohou být během semestru specifikovány a studijní materiály v ISu doplňovány.

S1: Zpráva z vyšetření

Mgr. Ondřej Bouša

Studenti se v semináři dozvědí, jak důležité je pečlivé zpracování zprávy z vyšetření. Na specifickém příkladu výběru dětí pro adopce do zahraničí bude demonstrováno, k čemu mohou zprávy z vyšetření sloužit, jaké informace jsou v nich nezbytné a jak kvalita provedené diagnostiky a kvalita zprávy mohou ovlivnit život dítěte.

S2: Leertest voor Etnische Minderheden a Boehmové test, zadání závěrečné seminární práce

Mgr. Hynek Cígler, Mgr. Zuzana Masopustová, Ph.D.

Na semináři budou studenti seznámeni se dvěma metodami, mezi kterými budou moci volit při zpracování závěrečné seminární práce. Zadání seminární práce bude na semináři upřesněno. Studenti obdrží formulář informovaného souhlasu.

Studenti mohou seminář využít i ke konzultaci nejasností v použití metod a zpracování zprávy ze zkušebního vyšetření dítěte.

povinná literatura k tématu:

Zuckerman, E. L.(2010): Clinician's thesaurus. The guide to conducting interviews and writing psychological reports (7th ed.). New York: Guilford Press.
Lichtenberger, E. O., Mather, N., Kaufman, N. L., & Kaufman, A. S. (2004). Essentials of Assessment Report Writing. New York: John Wiley & Sons

S3: Praktické ukázky administrace metod vyšetření rozumových schopností
Mgr. Barbora Nohavicová

S4: Diagnostika řečových schopností
Mgr. Gabriela Seidlová Málková, Ph.D.

S5: Diagnostika PAS – ukázky metod, kazuistiky
MUDr. Jana Schimdtová

Udělování výjimek, žádosti o uznání předmětu

Jakékoli výjimky či specifické nároky (např. individuální studijní plán studenta se specifickými nároky apod.) a žádosti o uznání předmětu je nutné řešit s kontaktní osobou a garantem kurzu na počátku semestru, **nejpozději do 3. 3. 2014**. Další výjimky v průběhu semestru lze udělovat **v odůvodněných případech** pouze:

- na základě oficiální omluvenky v ISu
- v případě náhle vzniklých a nepředvídatelných vážných zdravotních nebo rodinných problémů, které ovlivňují průběh studia kurzu (například včasné odevzdání seminární práce, účast na termínu zkoušky), je možné žádat o výjimku pouze v případě včasného oznámení (tzn. v době vzniku problému, ne v době konání zkoušky, odevzdání seminární práce apod.) kontaktní osobě nebo garantovi kurzu – udělení výjimky v těchto případech není vymahatelné

Požadavky pro získání zápočtu

Zápočet je udělován za aktivní účast na seminářích zapsané seminární skupiny (povolena je maximálně jedna absence) a získání alespoň minimálního počtu bodů za (včas odevzdanou) seminární práci.

Seminární práce

Zadání seminární práce:

Studenti musí v průběhu semestru provést psychologické vyšetření dítěte pomocí Leertest voor Etnische Minderheden nebo Boehmové testu, administraci zvolené metody doplnit o relevantní doplňkové údaje a metody (anamnézu, rozhovor, pozorování), vyšetření dítěte vyhodnotit a sepsat diagnostický nález. Podrobné zadání práce bude sděleno na semináři S2. Ve studijních materiálech kurzu bude umístěn informovaný souhlas pro zákonné zástupce vyšetřovaného dítěte. Ke zpracování nálezu využijte doporučení uvedená v knize: Zuckerman, E. L.(2010): Clinician's thesaurus. The guide to conducting interviews and writing psychological reports (7th ed.). New York: Guilford Press.

Odevzdání seminární práce:

Seminární práci je nutné odevzdat nejpozději do 5.5.2014 (**práce odevzdané po tomto datu nebudou přijaty**). Práce se odevzdává ve formátu .doc do složky **Seminární práce v odevzdávací složce PSY403**.

Za odevzdání seminární práce se nepovažuje odevzdání prázdného dokumentu či zjevně poškozeného, nesmyslného či nesprávného dokumentu, ani dokumentu v jiném než zadaném rozsahu či formátu. Zkontrolujte si proto, jaký dokument jste do odevzdávací složky vložili a zda ho lze bezproblémově otevřít pomocí programu Word.

Hodnocení seminární práce:

Hodnocena bude kvalita a obsah zpracovaného diagnostického nálezu dle kritérií Zuckerman, E. L.(2010): Clinician's thesaurus. The guide to conducting interviews and writing psychological reports (7th ed.). New York: Guilford Press.

Vrácení seminární práce:

Seminární práce může být vrácena v případě, že celkový součet bodů nedosáhne požadovaného minima, či v případě, že nedodržíte kterýkoli ze základních pokynů k psaní seminární práce (viz výše). **Seminární práci lze přepracovat pouze jednou.**

Oprava seminární práce:

Pokud bude studentovi text vrácen k přepracování, je nezbytné, aby text přepracoval nejen s ohledem na přímo zmíněné komentáře, ale i s ohledem na dosažené body. Ve slovním hodnocení lze obvykle postihnout jen některé (obvykle ty nejvýraznější) nedostatky či kvality práce, předpokládá se proto, že student je schopen si tyto komentáře „generalizovat“ a propojit je s požadavky uvedenými v sylabu. Přepracované práce odevzdejte nejpozději 4 dny před termínem zkoušky, na který jste přihlášení, do Odevzdávání Přepracované seminární práce PSY403. Z celkového hodnocení přepracované práce se automaticky odečítá 5 bodů jako sankce za předchozí nezdařený pokus.

Ukončení kurzu

Kurz je ukončen zkouškou. Ke zkoušce je možné přistoupit až po získání zápočtu.

	maximum bodů	minimum bodů
seminární práce	40	20
závěrečná zkouška	60	30

Celkové hodnocení:

A 90-105	vysoce nadstandardní výkon; student(ka) perfektně zvládl(a) obsah kurzu a prokázal(a) vysoce nadprůměrné znalosti a dovednosti ve všech oblastech PSY403
B 80-89	nadprůměrný výkon; student(ka) zvládl(a) obsah kurzu a prokázal(a), že je schopen/schopna v některých oblastech v rámci PSY403 podávat výborné výkony
C 70-79	adekvátní splnění podmínek kurzu; prokázání zcela přijatelné úrovně znalostí a dovedností v rámci oblastí PSY403
D 60-69	mírně podprůměrné vyhovění požadavkům kurzu, student(ka) má v některých znalostech a dovednostech v rámci oblastí PSY403 více „slabých míst“, kterým by se ještě měl(a) věnovat
E 50-59	splnění požadavků kurzu na nejnižší přijatelné úrovni; student(ka) by se měl(a) snažit své znalosti a dovednosti v rámci oblastí PSY403 značně zlepšit a rozšířit
F 49 a méně	nevyhovění podmínkám kurzu, prokázání nepřijatelně nízké úrovně znalostí a dovedností v rámci oblastí PSY403